

Kaupunginhallitus 25.03.2024 § 61

§ 61

Vuoden 2023 tilinpäätös ja tuloksen käsittely (osittain Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Jyrkkä Maria

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus

1
allekirjoittaa Espoon kaupungin vuoden 2023 tilinpäätöksen ja toimittaa sen tilintarkastajille tarkastettavaksi

2
saattaa tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan käsittelyn jälkeen edelleen valtuustolle käsiteltäväksi,

3
oikeuttaa konsernihallinnon tekemään tilinpäätökseen mahdolliset tekniset tarkistukset.

4
ehdottaa valtuustolle vuoden 2023 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

Peruskaupunki vähentää poistoeroa 10 752 842,27 euroa.

Tilapalvelut-liikelaitos vähentää poistoeroa 5 014 750,03 euroa.

Vahinkorahasto: ylijäämä 1 563 737,25 euroa lisätään rahaston edellisten tilikausien ylijäämään.

Elinkeinojen ja työllisyyden kehittämisrahasto: ylijäämä 1 337 555,80 euroa lisätään rahaston edellisten tilikausien ylijäämään. Rahaston edellisten tilikausien ylijäämä 299 085,86 euroa siirretään rahastopääomaan.

Peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahasto: ylijäämä 28 346 930,52 euroa lisätään rahaston edellisten tilikausien ylijäämään. Rahaston pääomaan tehdään sääntöjen mukainen inflaatiokorjaus vuoden 2023 kuluttajahintaindeksin mukaisesti. Edellisten tilikausien ylijäämästä siirretään 18 100 298,69 euroa rahastopääomaan.

Kaupungin tilikauden ylijäämä 277 386 249,08 euroa lisätään oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämään.

Esitykset sisältyvät laadittuun tilinpäätökseen.

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Allekirjoituksia ei kerätä kokouksessa, vaan kaupunginhallituksen jäseniä pyydetään allekirjoittamaan tilinpäätös sähköisesti 30.3 mennessä.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Tilinpäätös

Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Lisäksi tilinpäätökseen sisällytetään konsernitilinpäätös. Tilinpäätöksen allekirjoittavat kaupunginhallituksen jäsenet ja kaupunginjohtaja.

Toimintaympäristön epävarmuus ja kaupunkien rahoitukseen liittyvät uudistukset vaikeuttivat talouden ennustamista

Vuoden 2023 talousarviota laadittaessa ennusteet taloudesta olivat epävarmat. Espoo valmisteli talousarvionsa valtiovarainministeriön laskelmien ja Kuntaliiton veroennustekehikoiden mukaan.

Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen Ukrainassa, kustannusten ja korkojen nopea nousu varjostivat talouden näkymiä. Heikentyneen työllisyystilanteen tiedettiin heijastuvan viiveellä myös verotulojen kehitykseen. Nopea inflaatio leikkasi kotitalouksien ostovoimaa ja kasvatti yritysten kustannuksia. Korkojen nousu nosti lainanhoitokuluja ja sai yritykset viivästyttämään investointejaan. Konkurssien määrä oli marraskuussa suurimmillaan 25 vuoteen.

Epävarmuus heijastui niin kotitalouksien kuin yritysten toimintaan, sillä ennusteet taantuman kestosta ovat vaihdelleet. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on pitkittänyt ja voimistanut epävarmuutta. Myös muut geopolittiset tapahtumat ja jännitteet ovat luoneet lisää epävarmuutta tulevista.

Talouden ennusteiden muuttuessa ja talouskasvun siirtyessä eteenpäin, on ollut vaikeaa ennustaa verotulojen kehittymistä ja suhdanteista riippuvien tulojen kertymistä. Valtionvarainministeriö muutti vuoden aikana ennusteitaan ja laski valtakunnallisesti yhteisöveroennustettaan. Vielä marraskuun lopussa ennakoitiin yhteisöveron kokonaiskertymän laskevan, mutta joulukuun tilitykset ylittivät reilusti jopa edellisvuoden vastaavan ajankohdan tason. Varovaisuuden periaate heijastui yleisesti talouteen.

Talouselukujen, erityisesti verotulokehityksen, vertailu edellisvuoden toteutumiin on isojen rakenteellisten muutosten takia vaikeaa. Lisäksi edellisvuosien luvuissa näkyvät muun muassa koronaan liittyvät erityiskustannukset ja vastaavasti tuet, jotka vaikeuttavat vertailua. Tästä syystä on erityisen tärkeää kaupungin oma palvelujen kustannuksiin liittyvä laskenta, palvelutarpeen ennakointi sekä verotulorahoituksen analysointi. Ne antavat johtamisen kannalta keskeistä tilannekuvaa ja suunnittelun pohjaksi tarvittavaa tietoa.

Espoon kasvoi voimakkaasti - lasten ja nuorten määrän kasvu poikkeaa merkittävästi muusta valtakunnallisesta kehityksestä

Espoo kasvaa voimakkaasti, mikä näkyy erityisesti lasten ja nuorten määrän kasvuna. Vuoden 2022 tapaan väestönkasvu jatkui vahvana myös vuonna 2023, väestönmäärän kasvaessa ennakkotietojen mukaan 8 880 asukkaalla. Espoossa oli ennakkotietojen mukaan vuoden 2023 lopussa 314 150 asukasta.

Väestömäärän kasvu oli 2,9 prosenttia, mikä oli suurinta koko Suomessa. Kasvu on poikkeuksellisen suurta ja poikkeaa olennaisesti koko valtakunnan yleisestä tasosta. Valtakunnallisesti on nähtävissä jo nyt, että lasten ja nuorten määrä on laskemassa muualla kuin Suomen suurimmissa kaupungeissa. Koko Suomen väestönkasvusta yli 60 prosenttia tulee pääkaupunkiseudulta.

Työttömyys kääntyi kasvuun keväällä

Vuoden 2023 lopulla työttömien osuus työvoimasta oli Espoossa 9,8 prosenttia eli prosenttiyksikön suurempi kuin vuotta aiemmin ja kaksi prosenttiyksikköä suurempi kuin neljä vuotta aiemmin, jolloin koronapandemia ei vielä vaikuttanut Suomen työllisyyteen.

Työttömiä työnhakijoita oli Espoossa vuoden 2023 lopulla 15 141 eli 16 prosenttia (2 092 henkeä) vähemmän kuin vuotta aiemmin. Neljän vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna työttömiä oli 37 prosenttia (4 067 henkeä) enemmän.

Alle 25-vuotiaiden osuus samanikäisestä työvoimasta oli vuoden 2023 lopulla 9,4 prosenttia kun se vuotta aiemmin oli 7,5 prosenttia. Neljä vuotta sitten osuus oli 6,9 prosenttia.

Vuoden 2022 lopulla Espoossa oli 4 921 pitkäaikaistyötöntä, mikä oli vajaat 3 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin, mutta 43 prosenttia enemmän kuin neljä vuotta sitten. Kaksi vuotta kasvussa ollut pitkäaikaistyöttömyys kääntyi maaliskuussa 2022 laskuun, tosin lasku on hidastunut.

Edellisten vuosien verohännät ja kertaluonteiset erät paransivat kaupungin tulosta

Espoon kaupungin vuoden 2023 tulosta paransivat erityisesti kolme erää. Kertaluontoinen isompi maa-alueen myynti 31 milj. euroa, ns. verohäntien vaikutukset 124 milj. euroa ja rahastojen alaskirjausten palautukset 17 milj. euroa.

Ilman edellä mainittuja seikkoja, kaupungin tulos olisi ollut 89,2 milj. euroa. Erät huomioiden tulos oli 261,6 milj. euroa

Ulkoisia toimintatuottoja kertyi 403,9 milj. euroa, joka on noin 37 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Vaikka toimintatuotot kokonaisuudessaan näyttävät toteutuvan merkittävästi talousarviota suurempana, on erien sisällä merkittäviä eroja. Toimintatuottojen kertymää nosti erityisesti yksittäinen maa-alueen myynti 31 milj. euroa, muutoin maanmyyntitavoite jäi talousarviosta. Tuottoja kerryttivät ulkoista rahoitusta saavat projektit ja hankkeet, jotka kasvattivat vähintäänkin samalla summalla myös ulkoisia kuluja. Kertyneissä asiakas- tai palvelumaksuissa jäätiin paikoin tavoitteista, mutta esimerkiksi kulttuurin osalta pääsymaksu- ja lipputulot toteutuvat olennaisesti talousarviota enemmän. Ulkoisissa toimitilavuokrissa jäätiin myös tavoitteesta, sillä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vuokrasopimuksissa jouduttiin tyytymään lain määrittelemään vähimmäistasoon, ei arvioituun vuokratasoon.

Ulkoisia toimintakuluja kertyi 1 283 milj. euroa, ja ne ylittivät alkuperäisen talousarvion noin 13,6 milj. eurolla. Myös toimintakulujen osalta on olennaista huomioida toiminnot, jotka aidosti ylittyivät ja toiminnot, joissa esimerkiksi kulujen syntyminen siirtyi vuodelle 2024. Suurimmat ylitykset toimintakuluissa syntyivät kasvun ja oppimisen toimialalla sekä Tilapalvelut-liikelaitoksessa. Myös työmarkkinatuen ylittyminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden toimialan vuodelle 2022 kuuluvat menot kasvattivat kulukertymää yli talousarvion. Vastaavasti kuluja alittui tietohallinnossa, sillä osa järjestelmä uudistuksista ja pienkehittämisestä siirtyi vuodelle 2024. Tämä luonnollisesti aiheuttaa ylityspaineen kuluvalla vuodelle. Kulut alittuivat myös keskitetyissä erissä, jotka liittyivät muun muassa palkkavarauksiin ja Ukrainan sodan vaikutuksiin.

Nettomenot eli toimintakatteen alijäämä oli 868 milj. euroa. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintakatteen alijäämä toteutui 25,3 milj. euroa talousarviossa oletettua parempana. Tähän vaikutti erityisesti ison maa-alueen myynti.

Rahoituspohjan muutos vaikeuttaa verotulojen kehityksen arviointia

Verotulojen toteumaa paransi aiemmilta verovuosilta korkeammalla tuloveroprosentilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla maksuunpannut verotulot, jotka nostivat valtakunnallisesti verotilityksien tasoja vuonna 2023. Ns. verohännät olivat tiedossa talousarviota laadittaessa, mutta niiden merkittävyttä ei pystytty ennakoimaan ja taso ylittyi huomattavasti myös valtakunnallisesti. Vanhojen vuosien tilitysten lisäksi verotuloihin vaikuttivat palkkaratkaisut, ja sitä kautta kasvaneet palkkasummat sekä työeläkkeiden kehitys.

Kaupunki sai verorahoitusta eli vero- ja valtionosuustuottoja yhteensä 1 270 milj. euroa, 47 prosenttia vähemmän kuin 2022. Verotuloja tilitettiin yhteensä 911 milj. euroa, vähennystä edelliseen vuoteen 939 milj. euroa ja 51 prosenttia. Valtionosuuksia tilitettiin yhteensä 358,9 milj. euroa.

Espoon verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus eli määrä, jonka Espoo maksaa verotulojen tasausta muualle Suomeen, oli 23,6 milj. euroa.

Kunnallisveroja tilitettiin 615,8 milj. euroa, 868,9 milj. euroa. Kunnallisveron tuotto ylitti kuitenkin talousarviossa oletetun 35,8 milj. eurolla erityisesti edellisvuosien suuremmalla veroprosentilla tehtyjen jälkilititysten takia.

Yritysten vuoden 2023 ennakkoverot laskivat ja se vähensi kunnille kertyvää yhteisöveroa vuoden aikana. Joulukuun yhteisöveron tilitys nousi selvästi edellisvuodesta muun muassa jäännösverojen nousun takia ja nosti myös Espoon koko vuoden tilitetyn yhteisöveron kokonaisuudessaan 7,5 milj. euroa talousarviossa ennakoitua paremmaksi. Yhteisöveroa tilitettiin Espoolle kaikkiaan 152,5 milj. Euroa.

Kiinteistöveroa tilitettiin 143,1 milj. euroa, 3,1 milj. euroa enemmän kuin 2022. Kiinteistöveroa kasvatti rakennusten nousseet verotusarvot, kun jälleenhankinta-arvoja korotettiin rakennuskustannusten noustua.

Peruspalvelujen valtionosuus Espoolle oli 349 milj. euroa, josta sote-erien osuus oli noin 116 milj. euroa. Veroperustemuutosten kompensaaion osuus oli 30,6 milj. euroa sekä opetus ja kulttuuritoimen muu valtionosuus 2,8 milj. euroa. Valtionosuudet ylittivät talousarvion 2,1 milj. eurolla.

Espoon investointitaso korkea - nettoinvestoinnit lähes 300 milj. euroa

Kaupungin bruttoinvestoinnit olivat yhteensä 297 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 292 milj. euroa, 47 milj. euroa enemmän kuin 2022. Investoinnit toteutuivat 54 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Toimitilainvestoinnit alittuivat pääosin vaikeasta markkinatilanteesta ja hankkeiden siirtymisestä johtuen 37 milj. eurolla.

Investoinnit pystyttiin kokonaisuudessaan rahoittamaan tulo-rahoituksella, investointien tulo-rahoitusaste oli 155,7 prosenttia.

Vuoden 2023 aikana ei nostettu uutta talousarviolainaa. Vuoden aikana lainoja lyhennettiin 51,9 milj. eurolla ja pitkäaikainen lainakanta vuoden lopussa oli 837,5 milj. euroa.

Espoo-konsernin tulos tukeutuu kaupungin tulokseen

Konsernin tulos vuonna 2023 nousi kaupungin hyvän tuloksen tukemana 195 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Konsernin investointiohjelma jatkui edellisvuosien tapaan mittavana. Koko Espoo-konserni investoi vuonna 2023 yhteensä 375 milj. eurolla. Kaupungin osuus konsernitilinpäätökseen yhdisteltävistä bruttoinvestoinneista oli 230 milj. euroa ja konserniyhteisöjen 145 milj. euroa. Konsernin nettoinvestoinnit olivat 369 milj. euroa eli 162 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Investoinneista rahoitettiin tulo-rahoituksella 150,8 prosenttia.

Konsernin lainakanta oli vuoden 2023 lopussa 3 854 milj. euroa ja se pieneni vuodessa 236 milj. euroa. Lainakanta asukasta kohden oli 12 268 euroa, mikä on 1 130 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Oikaistu lainakanta (Espoon Asunnot Oy:n, Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymän lainat sekä Länsimetro Oy:n lainoista Helsingin osuus vähennettynä) oli 2 352 milj. euroa eli 265 milj. euroa vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Oikaistu lainakanta asukasta kohden oli 7 512 euroa.

Tulostavoitteet toteutuivat pääosin

Espoo-tarinassa on vuosille 2021–2025 määritelty kaupungille seitsemän valtuustokauden tavoitetta. Vuonna 2023 kaupungille asetettiin yhteensä 26 kaupunkitasoista tulostavoitetta, joiden tarkoituksena oli edistää

valtuustokauden tavoitteiden toteutumista. Näistä tulostavoitteista 21 katsotaan toteutuneen vähintään suurimmaksi osaksi. Viiden tulostavoitteen osalta havaittiin poikkeamia. Erityisesti lasten hyvinvoinnin ja kiusaamisen ehkäisemisen tavoitteissa suunta on ollut aiempaa heikempi. Lisäksi rakentamislupien käsittelyaikojen tavoitteeseen ei ole vielä päästy. Kaupungille oli asetettu nuorisotyöttömyyden osalta erittäin kunnianhimoinen tavoite palata koronaa edeltäneeseen työttömyysasteeseen. Tämä tavoite ei ole täytynyt, vaikka Espoo on suoriutunut verrattuna verrokkikaupunkeihin hyvin. Toimintamenojen kasvun rajoittaminen budjetin ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti ei myöskään ole onnistunut.

Mahdolliset tarkistukset

Tarkastuksessa mahdollisesti esiin nousevien tilinpäätöksen tarkistusten tekemiseksi esitetään, että konsernihallinto oikeutetaan tekemään teknisiä tarkistukset tilinpäätökseen. Mahdolliset tarkistukset eivät voi muuttaa tilikauden tulosta tai päätöksessä esitettyä tilikauden tuloksen käsittelyä.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Raportti hyvinvointisuunnittelun toteuttamisesta 2023
- 2 Tilinpäätös 2023

Oheismateriaali

Tiedoksi